

стосуються сфери боротьби зі злочинністю, у нормативно-правових актах, які визначають правовий статус даного державного органу, не визначені в якості основних. У той самий час, враховуючи, що Пенсійний фонд України входить до системи органів державного управління, одним із його завдань факультативного спрямування є запобігання злочинам і правопорушенням, що вчиняються у сфері соціального населення [3].

### **Список використаних джерел**

1. Кримінологія : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Джузи. Київ : Атіка, 2009. 312 с.
2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології : теорія і практика : [У 3 кн.]. Кн. 1 Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки / А. П. Закалюк. Київ : видавн. дім «Ін Юре», 2007. 424 с.
3. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування Закон України від 09.07.2003 №1058-IV (зі змінами) / Відомості Верховної Ради України. 2018. № 38. ст. 280.

**Колб Олександр Григорович,**

професор кафедри кримінального права та процесу Національного університету «Львівська політехніка», доктор юридичних наук, професор;

**Попельнюк Тарас Вікторович,**

аспірант Класичного приватного університету

### **ЗМІСТ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ У СФЕРІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ В УКРАЇНІ**

Вивчення наукової літератури показало, що кримінологічна характеристика відноситься на сьогодні до однієї з ключових доктринальних категорій, яка застосовується при аналізі змісту будь-якого злочину [1, с. 156]. Не залишаються осторонь у цьому контексті й дослідження у сфері виконання покарань [2, с. 62]. Поряд з цим, варто констатувати, що досі ні у цілому серед кримінологів, ні серед учених, які розробляють проблеми, які пов'язані із запобігання злочинам з боку засуджених та персоналу органів та установ виконання покарань, немає єдиної точки зору щодо змісту загального поняття «кримінологічної характеристики злочинів, що вчиняються в сфері виконання покарань». Виходячи з цього та з урахуванням того, що на даний час в науці виведено поняття лише «кримінологічної характеристики злочинів, що вчиняються персоналом Державної кримінально-виконавчої служби України» [3, с. 129], зазначене питання й було визначено у цій науковій статті як одне із завдань дослідження. Як у зв'язку з цим зазначив А. П. Закалюк, показники злочинності підлягають вимірюванню для отримання уявлення про її

розмір, міру змінюваності та величину матеріального прояву, а також для розроблення, відповідно до цього, предметних заходів щодо запобігання та протидії злочинним проявам [1, с. 156]. Проведений аналіз навчальних, методичних і наукових джерел засвідчив також, що кримінологічна характеристика як предмет розгляду чи дослідження у тій чи іншій мірі висвітлена у наступних із них: а) у підручниках по курсу «Кримінологія». Так, в Особливій частині «Кримінології», яка видана у 2014 році за редакцією професорів В. В. Голіни та Б. М. Головкіна, кримінологічна характеристика як наукова категорія використана практично при аналізі усіх злочинів, що знайшли своє відображення у структурних розділах вказаного підручника [4, с. 178–431]. При цьому, в зазначеній роботі поняття «кримінологічної характеристики» не сформульовано. Відсутнє це визначення й у Загальній частині зазначеного підручника [4], що звичайно, ускладнює розуміння змісту даної наукової категорії як для учених, так і для практиків; б) у навчальних посібниках по курсу «Кримінологія» [5] це питання також не розкрито; в) у спеціальних загальних монографічних дослідженнях, як встановив В.В. Лопоха, зміст та структура кримінологічної характеристики тлумачиться науковцями також по-різному – у широкому та вузькому аспектах [2, с. 66–73], що, у свою чергу, не наближає їх до істини з означеної проблематики; г) у тих монографічних розробках, що стосуються сфери виконання покарань, кримінологічна характеристика вживається лише у назвах відповідних розділів, без будь-яких пояснень її змісту [6, с. 50–110]; г) у дисертаціях кримінологічного характеру та на пряму питання кримінологічної характеристики у сьогоденні присутні як одні із пріоритетних завдань будь-якого дослідження. У цьому ж контексті готуються у теперішній час й дисертаційні розробки, що стосуються запобігання злочинам у сфері виконання покарань. Більш того, у деяких із них вчинена спроба на авторському рівні вивести поняття «кримінологічна характеристика». Зокрема, В. В. Лопоха у дисертації «Запобігання злочинам, що вчиняються персоналом виправних колоній України» дав наступне визначення «кримінологічної характеристики даного виду злочинів» – це стійкі відомості про рівень, структуру, динаміку та географію злочинних діянь, а також про осіб, що їх вчиняють, та потерпілих від злочинів, тобто нові відомості про стан злочинів, що вчиняються даною категорією персоналу ДКВС України, повні та точні знання про ці суспільно небезпечні явища для ефективного й науково обґрунтованого запобігання зазначеного виду злочинів [2, с. 68]. У той самий час, в дисертації Я. О. Ліховіцького під кримінологічною характеристикою злочинів, що вчиняються персоналом ДКВС України розуміються узагальнені за допомогою статистичних та інших наукових методів дослідження офіційні відомості про стан, рівень, структуру, динаміку та географію злочинів, що вчиняють зазначені суб'єкти, кримінологічно-значущі дані про цих осіб, а також про потерпілих від цих злочинів та про детермінанти вчинення і ціну цих суспільно-небезпечних діянь, що отримані з метою розробки науково обґрунтованих заходів по запобіганню даного виду злочинів [3, с. 128].

Таким чином, слід визнати, що у сфері виконання покарань досі на доктринальному рівні не виведено узагальнене поняття кримінологічної характеристики злочинів, що обумовлює необхідність активізації наукових розробок у цьому напрямі, враховуючи її прикладне значення для організації запобіжної діяльності у зазначеній сфері суспільних відносин.

### ***Список використаних джерел***

1. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології : теорія і практика : [У 3 кн.]. Кн. 1 Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки / А. П. Закалюк. – Київ : видавн. дім «Ін Юре», 2007. – 424 с.
2. Лопоха В. В. Запобігання злочинам, що вчиняються персоналом виправних колоній України : дис... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Лопоха В. В. – Київ, 2016. – 224 с.
3. Ліховіцький Я. О. Кримінологічні засади запобігання злочинам, що вчиняються персоналом державної кримінально-виконавчої служби України: дис...докт.юрид.наук: 12.00.08. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2018. 654 с.
4. Кримінологія : підручник / за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкина. – Харків : Право, 2014. – 440 с.
5. Кримінологія : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Джужи. – Київ : Атіка, 2009. – 312 с.
6. Кримінологічні та оперативно-розшукові засади запобігання злочинам і правопорушенням, що вчиняються персоналом виправних колоній : монографія / за заг. ред. В. В. Коваленка. – Київ : АТІКА, 2011. – 367 с.

***Коваленко Валентин Васильович,***

член-кореспондент Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор;

***Боровик Андрій Володимирович,***

доцент кафедри кримінального права та правосуддя Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'янчука, кандидат юридичних наук

### **СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ПРИРОДА ДЕТЕРМІНАНТ, ЩО СПРІЯЮТЬ УЧИНЕННЮ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ**

Вивчення наукової літератури показує, що питання детермінації злочинності відносяться до ключових при дослідженні будь-якого із її видів. Як з цього приводу досить слушно зауважив А. П. Закалюк, від її розуміння залежить досягнення головної мети кримінології, якою є наукове обґрунтування рекомендацій щодо запобігання злочинності. У